

16

Ez alkalomból érdekesnek tartjuk a múzeumi könyvtár gyűjteményéből egy 1629 ik évi latin egyleveles nyomtatványt itt bemutatni, mely a magyarországi pálosrendi monostorok statisztikai kimutatását tartalmazza, a mint azt Pázmány Péter 1629-iki nagyszombati zsinaton összeállította. Ezen nyomtatvány széles ívrétben, plakát alakjában, év, hely, nyomda és nyomdász megnevezése nélkül van kiállítva, s felsorolja a Magyarországon létező és az elpusztult vagy megszűnt pálosrendi zárdák neveit. Szövege, mely csak a papír egyik oldalára van nyomva, a keszthelyi inventariumot jelentékenyen kiegészíti. Azt hisszük tehát hogy a hazai történetbuvároknak teszünk szolgálatot, midőn ezen bibliographiai szempontból is ritkü egyleveles nyomtatványt, melynek Pázmány Péter a szerzője folyóiratunkból újból lenyomatjuk s felhívjuk reá az érdeklődők figyelmét. A nyomtatvány czíme és szöveget a következő:

»**Tabula Monasteriorum Ordinis Sancti Pauli Primi Eremitae sub corona Regni in Hungariae, quorum Cathalogum retextit. Eminentissimus ac Reverendissimus S. R. E. Cardinalis et Archiantistes Strigoniensis Petrus Pazmanny in Appen. 2. Syn. Dioecesanæ habitae. Anno 1629. — S. Laurentij supra Budam. S. Crucis in Pilisio, ubi quiescit Beatus Eusebius Strigoniensis, cum quibus primis discipulis: Beato Benedicto & Stephano Ungaris. S. Spiritus in Pilisio S. Ladislai de Kekes. S. Joannis bapt: de Veres-Mart. S. Sixti de Veres-Mart. B. M. V. de Nóstre. De Rena. De Posonio in Thal B. Mariae Virg. De Tornallya B. V. Mariae. S. Joannis Baptistae de Elefant. S. Spiritus de Dios-Györ. S. Spiritus de Dedes. S. Mariae Magdalenae de Agria. B. M. V. De Gombaszeg. De Nyarad. De Haromhegy. De Laád B. V. M. S. Annae de Tokay. S. Aegidy de Vyheli. S. Catharinae de Göncz. S. Philippi & Jacobi. Corporis Christi de Unguar. De Essen. De Beregh De Maramaros B. V. M., De Kapolna. De Szilagy. S. Hieronymi de Nagy falu. B. M. V. de Kalodua. De Erdeli. B. M. V. De Székelyhaza. De Pòka falua. De Tótfalud. De Szent Mihály kőve. De Baranya. De Salvatore ad portum Dravae. Omnium Sanctorum de Baich. S. Jacobi de Patach. De Thöld. De Szerda hely. S. Pauli in Tolna. De Vethida. De Mind-szent. S. Petri in Simigio. S. Dominici de Szakachi De Garyg B. M. V. S. Benedicti in Slavonia. S. Annae**

de Dobra-Kuttya. B. M. V. de Zagrabia. Rhemetense. De Stre-
 cza in Scлавonia. De Kamoncza B. V. M. De Chak-tonya S.
 Helenae. Lepoglaua. B. M. V. De Gyűzd. S. M. Magdalenae
 de Eörményes. B. M. de Enyere. De Jenő. S. Jacobi de Szala.
 De Salvatore in littore maris in Dalmatia. De Catha B. V. M.
 De Porua B. V. M. De Gútesd B. V. M. In Istria ad lacum
 B. V. M. S. Helenae de Zpaás. De Czirquemeza B. V. M. S.
 Joannis de Lyka. B. M. V. de Alba Ecclesia. S. Andrae de
 Vissegrad. Annuntiationis B. M. V. penes. castrum Bolondocz. De
 Boldog kő ultra Temes. De Busan in Dalmatia. De Barand. S.
 Crucis de Bodrog-szigete. B. M. V. de Chalad. S. Eustachij de
 Chút. De Dubicza in Dalmatia B. M. V. S. Elizabeth in ideg-
 siit. S. Emerici in latere montis Rodochun. De Eczék. De Ga-
 thal ultra fluvium Temes. De Szent György. S. Helenae in
 littore Maris Adriatici in Dalmatia. In Insula Pilis. In Insula
 Hernadi. In Jenő Majori. S. M. Magdalenae de kő kut. S. La-
 dislai Regis in kis Bathe. S. Sigismundi Regis. in Gerchen. S.
 Michaelis de Tarczy. S. Nicolai de sub Burgo. S. Nicolai de Si-
 migio. De Paumgart. S. Wolffgangi Supra Sopronium. De Pa-
 thalan. S. Petri de szladkagora. S. Spiritus de monte usa. De
 Szalonok B. M. V. S. Joannis Bapt: de Sámok. De Thalad in
 Saladiensis Comitatus. De Torpa in Agriensis Dioecesis. De Terebes.
 B. M. V. De Villye in Comitatu Unguariensis. De Vason S. Mi-
 chaelis Archan. B. M. V. Assumptae de Urög. B. M. V. in Tran-
 sylvania. Varadiense. S. Nicolai Agriense. Corporis Christi Dyos
 Gijőriense. S. Mariae Magdalenae Agriens. B. M. V. Budense.
 S. Pauli Budense, in quo S. Antonius Archiepiscopus florentinus
 asseruit sepultum B. Joannem Dominici Cardinalem. In eodem
 Capitula generalia constat interdum fuisse celebrata. S. Petri
 in Istria de sylvis nuncupato. B. M. V. de novo Castro in Dal-
 matia. B. M. V. Turunnie in Croatia. S. Elisabeth de monte. B.
 V. M. de Brinnis in Dalmatia. S. Ladislai de Gyula. S. Stephani
 Romae in Monte Celio. Non desunt qui affirmant multo plura
 fuisse hujus Candidae Religionis Domicilia, quorum ego tamen
 notitiam non habeo. Unicum non praetereundum memoratu dig-
 num censeo, quod Joannes Zualardus Eques Sanctissimi Sepulchri,
 in libro suae Hierosolimytae peregrinationis Anno 1587. fol
 246. annotavit describens montem Thabor. & tria tabernacula

Salvatoris Moysis & Eliae haec subjungit imediate idiomate, italico in haec verba: Fuit etiam magna Ecclesia fabricata per S. Helenam cum uno Monasterio bene dotato a Rege Hungariae, quod in habitabat magna multitudo Monachorum Hungarorum Ordin. S. Pauli primi Eremitae &c. Porro Divos Reges Regni Apostolici, Montem Thabor devotionis causa, inuitasse, innuere videtur Privilegium quoddam Andreae Regis 2. emanatum super possessione in Comitatu Hontensi, cujus meminit Stephanus Verbetius Part. 2. Tripartitii tit: 14. Széles ívrét 1 lap szöveggel. A helynevek azonban több helyütt hibásan vannak közölve.

— Ismeretlen Grolier-kötés a kismartoni ferenczrendiek könyvtárában. A magyar történelmi társulat f. é. augusztus havában Sopronban tartott vidéki nagygyűlése alkalmával egy könyvtári bizottság is működött, mely Sopronban az ag. evang. lyceum, a benzések és domonkosrendiek, Kis-Martonban pedig a ferenczrendi és a herczeg Eszterházy-féle könyvtárakat vizsgálta at. Ez alkalommal utóbbi helyen a ferenczrendieknél egy XVI. századbéli Grolier-kötés jött napfényre, melyre ritkaságánál fogva ezennel felhívjuk olvasóink figyelmét. E kötés az egyedüli ismert Grolier-kötés az országban. Ismeretes, hogy Grolier a XVI. században a francia könyvkötészetben új irányt inaugurált, mely egész Európában terjedt el s a rajta nyilvánuló finom műizlésnél fogva sokáig külön iskolát képezett. A Groliergyűjteményéből származó eredeti kötések, melyeken rajta van az ismeretes felírás: »Grolier et amicorum« a legnagyobb ritkaságok közé tartoznak, melyeknek egy-egy valódi példányáért mesés összegeket fizetnek az amateurök. Az általunk talált Grolier-kötés nem ezen categoriából való, mert nem volt Grolier példánya s nincs rajta a most említett felírás, de Grolier izlésében készült, mely izlés a XVI. században Franciaországból elterjedt Angol-, Német és Olaszországba s mindenhol mint Grolier-kötés (Relieure genre Grolier) ismeretes. A »Le Bibliophile Français« cz. munkában találunk vagy tizennégy ily kötetet, melyek mind Grolier izlésében készültek. A kismartoni kötés hasonló ahhoz, mely az említett munka II. kötetében (Páris 1869) 236. lapon hasonmásban látható.

Szükségesnek tartjuk még megemlíteni, hogy Bruschi us

Gáspárnak: Magni operis de omnibus episcopatus epitomes. Nürnberg 1549 8°. című munkája az, mely Grolier izlésében van kötve, a mit megmagyaráz azon körülmény, hogy ez azon dedicationalis példány, melyet a szerző Ferdinánd császárnak ajándékba küldött. A címlapon ugyanis ezen feljegyzés olvasható: »Serenissimo potentissimoque Regi DIVO Ferdinando Rom. Hung. ac Bohem. Regi et Austrie Archiduci Domino suo clementissimo ddd. auctor. Föltehető tehát, hogy a szerző a Ferdinánd királynak küldött példányt oly borítékba köttette, mely akkor a legizlésesebb volt. A kötés fac-similijét alkalmilag közölni fogjuk.

— **Hornyánszky Viktor nyomdája.** Culturális viszonyainkat semmi sem illusztrálja jobban, mint a nyomdáknak szemmel látható szaporodása s azon haladás, melyet a nyomdászati technikában évről-évre tesznek. Fővárosunkban több nagyszabásu nyomda létezik, melyek a tudomány mai igényeinek megfelelően vannak berendezve s működésüket azon törekvés vezeti, hogy a külföldi nyomdászat vívmányait hazánkban meghonosítsák s nyomdászatunkat magasabb színvonalra emeljék. E nyomdákat olvasóink sokkal jobban ismerik, hogy sem róluk ezuttal külön megemlékeznünk kellene. Érdekesnek tartjuk azonban felemlíteni, hogy Hornyánszky Viktor nyomdája, mely évtizedek óta a jőnevé fővárosi nyomdákhoz tartozik, újabb időben a nagy nyomdák sorába lépett s f. évi augusztus 1-étől fogva nagy átalakuláson ment át. A nyomda a Hornyánszky örökösök tulajdona, az Akadémia bérházának földszinti helyiségeiben a nagy nyomdák izlésében van berendezve s Knoll Károly ismert akadémiai könyvtáros szakértő vezetése alatt áll. Felszereléséből kiemeljük a következőket: a nyomdában 6 legújabb szerkezetű, gőzerőre berendezett sajtógép működik a legelőkelőbb johannisbergi és augsburgi gyárakból, továbbá nagy készletben vannak újonnan új betűi, sokféle ábéczéje, initialéi és vignettei. Ezenkívül legújabb szerkezetű stereotyp nyomdával is bír. Szedőinek száma 60—80 közt váltakozik. A nyomdának törekvése: a fővárosi nagy nyomdák mellett megállni helyét a hazai irodalom szolgálatában s pontos, izléses, egyenletes és correct munka

által szélesebb körben kiérdemelni a közönség pártfogását. Részünkről a nyomdának szerencsét kívánunk az új aerához, s ha Knoll Károly tervét keresztülviheti, hogy a könyvkiállításon bemutatott magyarorsz. nyomtatványok initialéit, vignetteit és címlapdíszzeit, melyekben határozott magyar motivumok vannak, a nyomdában lassankint alkalmazni fogja s behozza a nyomtatványokba az igazi magyar stylt, úgy a vállalat nemcsak a hazai bibliographiának, hanem az ipartörténetnek is jelentékeny szolgálatot fog tenni. A nyomdában az új aerában igen izléses kiállításban megjelent »Báró Eötvös Józsefnek Gondolatok« című munkája, melyet Ráth Mór adott ki s itt fog megjelenni Budenz József tanár díszalbuma, melyet tanítványai 25 éves jubilaumára készítenek. Ajánljuk a vállalatot a szakértőknak és a közönség figyelmébe.

— A »Magyar Könyv-Szemle« 1883. évfolyamának első négy füzetét a »magyar irodalom 1883-ban« című bibliographiai rovat nélkül veszik olvasóink. Ezt a jelen kötetből azért hagytuk ki, hogy a következő kettős füzetben minden megszakítás nélkül egyszerre közölhessük s a magyar irodalom 1883. évi termékeiről általános képet nyujtsunk. Szándékunk a hátralevő kettős füzetet, mely a bibliographiai rovatval 16 ívre fog terjedni. 5—6 hét alatt s az 1884. évtolyam első három füzetét ezen év június havában közrebocsátani s helyrehozni a késedelmet, mely a »Magyar Könyv-Szemle« pontos megjelenésében a szerkesztő hibáján kívül keletkezett. Addig is kérjük olvasóink és elvbarátaink szives támogatását, előfizetőinket pedig arra kérjük, hogy a hátralékos előfizetési pénzeket Knoll Károly akadémiai könyvkereskedésébe beküldeni sziveskedjenek. Megjegyezzük, hogy a »Magyar Könyv-Szemle« jelen 4 füzete a múzeumi könyvtár házi füzete, melynek minden főközleményét múzeumi könyvtári tisztviselők írták. A jövő kettős-füzet Thaly Kálmán, Szabó Károly, Majláth Béla, Nagy Gyula, Ráth György és Csontos Jánostól fog hozni közléseket és két fac-simélét a Mercurius Veridicus és Hungaricus című kurucz hirlapokról.

